

A magyar térségek és települések az egységes európai területi és települési rendszer részévé válnak, kihasználhatják az együttműködés előnyeit, ezer szállal bekapcsolódhatnak a nemzetközi munkamegosztásba, intenzív együttműködés alakul ki más térségekkel;

- Az elmaradott területek folyamatos, kiszámítható, a jelenleginél fokozatosan nagyobb fejlesztési forrásokhoz jutnak, a fejletlenség különféle elemeinek felszámolása tudatos tevékenységgé válik, felzárkóztatásukhoz, gazdasági, infrastrukturális fejlesztéseikhez új forrásokra nyílnak lehetőségek;
- Az ország egyes térségei között az erőforrások elosztása egyenletesebb lesz, a térségek szereplőinek közös akaratától függő térségi összefogás révén új innovatív tevékenységek honosodhatnak meg;
- Csökken a főváros és a régiók közti szellemi, kulturális és jövedelmi különbség;
- Az új ágazatok és a tudásközpontok megerősödésével, az interregionális kapcsolatok bővülésével javul a nagy- és a közepes méretű városok versenyképessége;
- Fokozódik a régiók gazdaságszervező képessége, sokoldalú kapcsolatok épülnek ki az európai régiókkal, tudást, technológiát és munkahelyeket vonzva a térségekbe;
- Mérséklődik a központi hatóságoktól való függés, a régiók adottságaiknak leginkább megfelelő saját fejlesztési elképzeléseiket is megvalósíthatják;
- A szigorú EU-előírások érvényesítése jelentősen csökkenti a környezet terhelését, vízünk tisztasága, a levegő minősége javul, a zajterhelés mérséklődik;
- Megújul a lakóhelyi környezet, az életkörülmények előnyösen változnak;
- Intenzív kapcsolatrendszer alakul ki az EU belső határai mentén a gazdasági, a kulturális és a társadalmi élet majd minden területén;
- Újjászerveződnek az országhatár menti térségek és települések történelmi kapcsolatai, új együttműködések alakulnak ki, a regionális kooperáció hozzájárul a Kárpát-medencei területi kohézió erősödéséhez;
- Az önkormányzatok, a lakosság döntési és választási lehetőségei bővülnek, erősödik a lokálpatriotizmus, a regionális identitás és a kezdeményezőkézség.

**PÁLNÉ DR. KOVÁCS ILONA:
A REGIONÁLIS FEJLESZTÉSPOLITIKA ÉS A TERÜLETI IRÁNYÍTÁS**

Vitaanyag

1. Unió csatlakozás – megtorpanó regionalizáció

A hazai regionális politika számára az unió csatlakozás mindenképpen jelentős fordulópont volt, s nem feltétlenül pozitív értelemben, különösen, ami az irányítási vonatkozásokat illeti. Miközben ugyanis arra készültünk, hogy a csatlakozással megkoronázzuk a korábbi tíz év regionalizációs folyamata, a területi döntéshozók, különösen a régiók csatlakozás után konstataálhatták a strukturális és kohéziós alapok rendkívül centralizált irányítási rendszerének létrehozását. Ugyan az önálló ROP-ok kialakításában és felhasználásában a regionális fejlesztési tanácsok és különösen az ügynökségek kaptak feladatokat, de a területi szereplők sokkal inkább csak statisztálnak az unió fejlesztéspolitikai források feletti döntésekhez. Ideje volna reális képet alkotni az ÚMFT végrehajtási folyamatáról, vajon a centralizált menedzsment járt-e előnyökkel, azzal a hátránnyal szemben, ami a területi szereplők bizalomvesztésében, s ezzel feltételezhetően kisebb aktivitásában jelenik meg.

2. Partnerség vagy elitizmus

Az uniós fejlesztéspolitika egyik jelentős pozitív hatásaként szokás említeni, hogy meghonosította a döntéshozásban a partnerség elvét, bevonva a közhatalmi szektor különböző szintjei mellett a gazdasági, civil szféra szereplőit. Kutatási tapasztalataink arra utalnak, hogy a partnerség nálunk meglehetősen exkluzív hálózatokba szerveződő elitizmust (Kovách Imre szellemes kifejezésével élve projektokráciát), illetve felszínes formalitásokba merevedő társadalmi konzultációt jelent. A hatalmi szféra tehát, úgy tűnik, kevésbé alkalmas a horizontális kihívásokra, ami különösen a fejlesztéspolitikában káros, hiszen források, tudás, támogatás veszik el, nem beszélve a nyilvánosság legitimáló funkciójáról.

3. Városi kihívás

A hazai fejlesztéspolitikai irányítás érzékeli az európai trendet a városok felerősödő szerepére vonatkozóan, azonban ennek érvényesítése akár az uniós és különösen a rendkívül kevés hazai források felhasználásában, illetve a fejlesztéspolitikai tervezésben alig érzékelhető. Ugyan a városok helye az uniós szlogenek ellenére másutt sem stabil irányítási és forráselosztási értelemben, nálunk azonban különösen zavarok forrása, amikor a fejlesztési prioritásokat, kedvezményezettséget kellene modellezni és intézményesíteni. Kérdés tehát, hogy a városokról való sok beszéd után, mikor vonjuk le az intézményi, tervezési, forráselosztási konzekvenciákat?

4. Közigazgatási reform, múlt és jövő

Az ún. európaizáció folyamatában a hazai területi közigazgatási reformelképzelések mindig szorosan kötődtek az uniós mainstream-hez. Az 1996-os területfejlesztési törvény erős hatást gyakorolt a területi közigazgatásra, más kérdés, hogy nem tudott jelentős áttörést hozni a magyar állam alapvetően centralizált jellegében. Az utóbbi tíz év területi közigazgatási kísérletei (kistérség, régió) lényegében csak növelték a területi szintek számát, nem döntve azonban a hatalmi súlypont elhelyezése kérdésében. A kormányváltással ezen a területen is új helyzet keletkezett, aminek az iránya egyelőre csak fenntartásokkal prognosztizálható. A megyék megerősítése egyelőre államigazgatási vonatkozásban tény, ami nem értékelhető többre, mint pragmatikus lépés, ami választ ad az önkormányzatok törvényességi ellenőrzésének problémájára. Nem világos, hogy a kormányhivatalok ambíciója reális-e, s az sem, hogy a kistérségi lépték milyen szereplők számára lesz keret. Összességében a lezajlott neoweberi fordulat abban konzekvens, hogy erős állami dominanciát és centralizációt hirdet. Nagy kérdés, hogy milyen következményekkel jár a regionális fejlesztéspolitika területén, mint ahogy a kormányzati irányítás totális átszervezésének hatásai is bizonytalanok.

Összességében a regionális politika tartalma jelentős átalakuláson ment keresztül, az intézményi megoldások kullognak az események után, ebből az következik, hogy a kormányzás nem képes a fejlesztéspolitikai célok megvalósításához pozitívan hozzájárulni. Kérdés, hogy gombhoz varrjuk-e a kabátot, mint ahogy az is, hogy mekkora kabátra van szükség? Úgy tűnik, a szakma a korábbi, inkább követő, normatív programadó magatartásán változtatni kellene, tényleges evidenciákkal szolgálva a politikai döntésekhez. A szakmának egyben vissza kellene szereznie a pozícióját a strukturális alapok körül szorgoskodó technokrata szakértőkkel szemben.